

Consiliul Superior al Magistraturii

Superior Council of Magistracy
JUDECĂTORIA STRĂȘENI

mun. Strășeni str. Ștefan cel Mare, 86 tel. 0(237)22732 , fax: 0(237)22628

Nr. 1992

Din data de " 14 " 02 2023

Dnei Domnica MANOLE
Președinte al Curții Constituționale
Curtea Constituțională
str. Al. Lăpușneanu, nr. 28, mun. Chișinău,
Republica Moldova, MD-2004

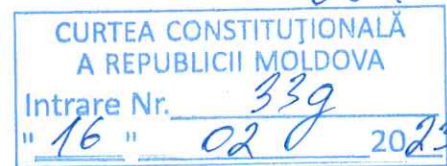
Prin prezenta, Judecătoria Strășeni (sediul Central) remite pentru examinare Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de reprezentantul administratorului insolabilității SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav – avocatul Iosip Andrei, în cauza civilă la acțiunea administratorului insolabilității SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav împotriva "PasDumCom" SRL cu privire la anularea actelor juridice încheiate de către debitor.

Anexe: - copia încheierii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) nr.2i-6-16/2020
din 10.02.2023 pe 3 file;

- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de reprezentantul administratorului insolabilității SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav – avocatul Iosip Andrei, cu actele anexe pe 25 file.

Judecător

Iana Talmaci

**Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din art. 104 alin. (2) din Legea insolvenței nr. 149/2012**

30.01.2023

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Persoană fizică (Avocat)****1. Nume:** IOSIP**2. Prenume:** Andrei

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 iulie 2019 a fost constatată insolvabilitatea debitorului „Cariera Micăuți” SA, cu sediul în r-ul. Strășeni, s. Gornoe, c/f 1003600106746, fiind intentat proces de insolvabilitate față de acesta. A fost ridicat dreptul administratorului statutar, Alass Ruslan, în administrarea SC „Cariera Micăuți” SA. Din momentul intentării insolvabilității, dreptul debitorului de a administra și de a dispune de bunurile incluse în masa debitoare s-au transmis administratorului insolvabilității. S-a împuternicit administratorul insolvabilității de a prelua în posesie și administrare, inclusiv prin executare silită, bunurile care fac parte din masa debitoare a SC „Cariera Micăuți” SA.

Prin Încheierea Judecătorei Strășeni, sediul Central din 30.10.2020 s-a dispus a desemna în calitate de administrator al insolvabilității debitorului SC „Cariera Micăuți” SA pe Timotin Veaceslav, deținătorul autorizației nr. 4 din 14.01.2015.

Într-u exercitarea atribuțiilor stabilite de art. 104 din Legea insolvabilității, administratorul autorizat Veaceslav Timotin s-a adresat în instanța de insolvabilitate, împotriva pârâtului SRL „Pasdum-Com”, cu o cererea de anulare a actelor juridice încheiate de către debitor. O acțiune analogică administratorul insolvabilității SA „Cariera Micăuți” – Veaceslav Timotin a formulat și împotriva pârâtului SA „Decotex”.

În motivarea acțiunilor înaintate conform cu art. 104 (1) din Legea insolvabilității, administratorul autorizat invocă că actele juridice încheiate de către debitorul SA „Cariera Micăuți” comportă un caracter fraudulos și afectează grav cât și iremediabil drepturile creditorilor.

C. Obiectul sesizării

Obiectul al sesizării constituie examinarea și verificarea constituționalității art. 104 (2) din Legea insolvabilității care statuează că *”Persoana îndreptățită poate invoca anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la alin.(1) în termen de 6 luni de la data în care a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității, dar nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolvabilitate”*, în sensul corespunderii cu art. art. 20, 23, 46, 54 din Constituția Rep. Moldova.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Legislația pertinentă

Prevederile relevante ale Constituției:

Articolul 7. Constituția, Legea supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 26. Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”.

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă”.

Articolul 54. Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masa și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 126. Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietate privată și pe proprietate publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

- a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparțin în condițiile legii;

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil tuturor factorilor de producție;
[...]"

Articolul 127. Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății”.

Prevederi relevante ale Legii insolabilității

Articolul 104. Anularea unor acte juridice

„(1) După intentarea procedurii de insolabilitate, administratorul/ lichidatorul sau oricare creditor care are interes legitim, cu acordul administratorului/lichidatorului, poate introduce în instanța de insolabilitate acțiuni (inclusiv acțiuni reconvenționale) în vederea anulării următoarelor acte juridice:

a) orice act juridic încheiat de către debitor în ultimii 2 ani precedenți înaintării cererii introductive cu intenția de a împiedica, a întârzia sau a complica posibilitatea de stingere a creanțelor creditorilor, care a afectat drepturile creditorilor;

b) transferurile de bunuri sau asumarea de obligații cu titlu gratuit din partea debitorului, făcute în ultimii 2 ani precedenți înaintării cererii introductive, cu excepția asumării unor obligații morale sau a actelor pentru binele public (de sponsorizare) în care generozitatea donatorului este proporțională patrimoniului său;

c) transferurile de bunuri sau asumarea de obligații de către debitor, făcute în ultimii 2 ani precedenți înaintării cererii introductive, în care prestația debitorului este vădit mai mare decât cea primită;

d) transferurile de bunuri de la debitor către un creditor, efectuate în ultimele 6 luni precedente înaintării cererii introductive, care au avut ca efect creșterea sumei pe care creditorul ar urma să o primească în cazul lichidării debitorului;

e) transferurile de bunuri de la debitor către un creditor, efectuate în ultimele 6 luni precedente înaintării cererii introductive, la care creditorul nu avea dreptul sau care s-au făcut pentru stingerea unei datorii care nu ajunseră la scadență;

f) acordarea gratuită a unui gaj sau a unei ipotece, a oricărei alte garanții pentru o creanță care era neasigurată în ultimele 6 luni precedente înaintării cererii introductive sau pentru o creanță a unui acționar sau asociat al debitorului în perioada indicată la art. 105;

g) orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive.

(2) Persoana îndreptățită poate invoca anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la alin.(1) în termen de 6 luni de la data în care a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității, dar nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolabilitate.

[...]"

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6 CEDO. Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra

încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.”

Dreptul de proprietate (art. 46 din Constituție)

Potrivit art. 104 alin. (2) din Legea insolvenței, legiuitorul a acordat dreptul persoanei îndreptățite de a invoca anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la alin.(1) în termen de 6 luni de la data în care a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității, dar nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolvență.

Din temeiurile stabilite la alin. (1) art. 104 din Legea insolvenței, rezultă că anularea actelor juridice e posibilă în cazul în care debitorul a admis încheierea unor acte juridice ce prejudiciază interesele creditorilor, iar, pe cale de consecință, aceștia se află în imposibilitate de a-și satisface creanțele.

CtEDO a stabilit că, statul are obligația de a asigura exercitarea efectivă a dreptului de proprietate garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție prin „justul echilibru” ce trebuie să existe între cerințele interesului public și imperativele protejării dreptului celui interesat la respectarea bunurilor sale (Sovtransavto Holding v. Ucraina, 2002, § 96). Iar noțiunea de „bunuri” poate acoperi atât „bunurile actuale”, cât și valorile patrimoniale, inclusiv *creanțele*, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” de a beneficia efectiv de un *drept de proprietate* [J.A. Pye (Oxford) Ltd și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd împotriva Regatului Unit, 2007, § 61.

În prezentul caz, persoanele îndreptățite în a contesta actele juridice în ordinea art. 104 din Legea insolvenței, încheiate de către debitorul insolvent, pentru care există temeiuri de anulare, se află în imposibilitatea realizării în mod efectiv a dreptului de a contesta actele juridice respective. Or, respectivele acte juridice afectează interesele creditorilor și posibilitatea acestora de a-și satisface creanțele față de debitorul insolvent, acesta încheind acte juridice cu intenția de a împiedica, a întârzia sau a complica posibilitatea de stingere a creanțelor creditorilor, care au afectat drepturile creditorilor, sau a încheiat acte în care prestația debitorului este vădit mai mare decât cea primită.

Astfel, odată ce creditorii sunt în imposibilitate de a-și satisface creanțele, fiind ținuti de niște acte juridice care au fost încheiate de către debitorul insolvent cu scopul de a le prejudicia interesele, suntem în prezența unui eșec al statului de a-și respecta obligațiile pozitive care decurg din articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Respectiv, în prezenta cauză, se constată și incidența dreptului de proprietate, sub aspectul respectării obligației pozitive a statului de a institui proceduri care să asigure protecția acestuia.

Accesul liber la justiție (art. 20 din Constituție)

Precum a constatat și Curtea Constituțională în practica sa, art. 20 din Constituție permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau libertăți și a oricărui interes legitim, astfel încât orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. (Decizia nr. 55 din 6 septembrie 2016, § 19).

Atât Curtea Constituțională, precum și CtEDO susțin că accesul la justiție nu este un drept absolut și poate fi limitat prin anumite condiții stabilite de către legiuitor. În prezentul caz, legiuitorul a stabilit la art. 104 alin. (2) din Legea insolvenței un termen de prescripție pentru acțiunea în anulare a actelor juridice încheiate de către debitorul insolvent, și anume 6 luni de când a aflat sau trebuia să afle persoana îndreptățită în a contesta actele juridice respective, și un termen de decădere – nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolvență.

Instituirea unor termene, cu siguranță, servesc unei mai bune administrări a justiției și garantează respectarea principiului raporturilor juridice, precum și a drepturilor procedurale ale părților, acestora revenindu-le obligația de a-și exercita drepturile în termenele și condițiile instituite de lege.

Totuși, termenele nu trebuie să fie excesiv de rigide, pentru a lipsi persoana de o contestație efectivă. Astfel, dreptul de a înainta o acțiune sau de a introduce o cale de atac trebuie să apară din momentul în care persoana a luat cunoștință, în mod efectiv, de actul care poate să aducă atingere drepturilor sau intereselor sale legitime (Miragall Escolano și alții v. Spania, 25 ianuarie 2000, § 37; Georgiy Nikolayevich Mikhaylov v. Rusia, 1 aprilie 2010, § 54).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul de la art. 104 [anularea actelor juridice] (2) din Legea insolvenței care statuează că „Persoana îndreptățită poate invoca anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la alin.(1) în termen de 6 luni de la data în care a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității, dar nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolvență”.

Prin textul de lege respectiv, legiuitorul a stabilit un termen de decădere în formularea acțiunilor în anularea actelor juridice încheiate de către debitorul insolvent. Astfel, cei îndreptățiți în contestarea respectivelor acte juridice, acte care au fost încheiate tocmai cu intenția de a leza interesele creditorilor și de a le crea o imposibilitate reală în a-și satisface creanțele, au un termen de 6 luni de când au aflat sau trebuia să afle despre respectivele acte juridice pentru a înainta acțiune în justiție, dar nu mai târziu de 12 de la intentarea procedurii de insolvență.

Practica din cauzele de insolvență demonstrează că, membrii organelor de conducere nu transmit documentele activității economice și documentele de evidență contabilă în termenul stabilit de lege, ceea ce creează o premisă de decădere a persoanelor îndreptățite în a formula cereri de anulare a actelor juridice din dreptul de a iniția astfel de acțiuni în justiție. Astfel, debitorul, profitând de prevederile art. 104 alin. (2), va admite să continue a acționa cu rea-credință, creând impedimente persoanelor îndreptățite în a contesta actele juridice despre care cunoaște că le-a încheiat în dezavantajul creditorilor. Deși legea stabilește sancțiuni penale, contravenționale pentru membrii organelor de conducere ale debitorului în cazul în care aceștia nu transmit documentele activității economice și cele de evidență contabilă în termenul prevăzut de lege, acest fapt nu vine să asigure un termen efectiv pentru persoanele îndreptățite în a înainta acțiune în anulare a actelor juridice ce afectează interesele creditorilor. Or, termenul de 12 luni e unul de decădere, persoanelor îndreptățite în a contesta actele juridice fiindu-le imposibil să apeleze la instituția repunerii în termen.

Potrivit practicii Curții Constituționale, dreptul la un proces echitabil presupune că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî în privința încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil. Unul dintre aceste drepturi cu caracter civil este dreptul de proprietate. În timp ce articolul 46 din Constituție asigură protecția dreptului de proprietate, sub aspectul său substanțial, articolul 20 din Constituție pretinde adoptarea unor garanții procedurale, în vederea soluționării litigiilor privind dreptul de proprietate. Cu alte cuvinte, dispozițiile articolului 46 din Constituție stabilesc limitele ingerinței în dreptul de proprietate, iar dispozițiile articolului 20 garantează accesul la un tribunal și la un proces echitabil pentru a se stabili dacă ingerința a fost proporțională. (Hotărârea nr. 8 din 05.04.2019, § 46).

Simultan, CtEDO a stabilit că, articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție obligă statele contractante să instituie proceduri judiciare care implică garanții procedurale suficiente și care permit, prin urmare, tribunalelor naționale să hotărască în mod efectiv și corect cu privire la orice litigii privind dreptul de proprietate dintre indivizi sau dintre indivizi și stat (Zagrebačka banka d.d. v. Croația, 12 decembrie 2013, §§ 250, 251).

Dreptul de proprietate, garantat de Constituție, nu este un drept absolut, poate suporta anumite limitări și este susceptibil de ingerințe ale statului în ceea ce privește exercitarea atributelor sale. Instituirea

anumitor limite este impusă de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele individuale și interesul general, alteleori ele au ca scop protecția drepturilor și libertăților altor persoane (Decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 14/g/2020 din 25.05.2020).

Astfel, persoanele îndreptățite în a formula acțiuni în anulare a actelor juridice frauduloase, încheiate de debitorul cu scopul de a afecta drepturile creditorilor, trebuie să dispună de suficiente garanții procedurale care oferă un acces efectiv la un tribunal care să se pronunțe asupra pretinselor ingerințe în dreptul de proprietate al creditorilor.

În hotărârea nr. 16/1998, Curtea Constituțională a menționat că "pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile.... Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. O clauză exhaustivă în această privință conține art. 6 pct. 1 par. 2.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că statul poate restrânge exercițiul dreptului de proprietate, poate lipsi persoana de proprietate în interesul societății în condițiile prevăzute de lege și poate să asigure adoptarea unor legi, pe care le consideră necesare pentru efectuarea controlului privind folosința proprietății în conformitate cu interesul general. De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că va respecta marja de discreție a legislatorului în aprecierea interesului general, cu excepția cazului în care marja respectivă este lipsită de o justificare rezonabilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *James și alții v. Regatul Unit*, 21 februarie 1986, § 46; *Hutten-Czapska v. Polonia*, 19 iunie 2006, §§ 165-166; *Lindheim și alții v. Norvegia*, 12 iunie 2012, § 96; *B. Tagliaferro & Sons Limited și Coleiro Brothers Limited v. Malta*, 11 septembrie 2018, § 67; *Gauci și alții v. Malta*, 8 octombrie 2019, § 64).

În practica sa, Curtea Constituțională a menținut constatarea potrivit căreia, odată ce statul a prevăzut dreptul de a formula o contestație, acesta trebuie să creeze premisele realizării acestui drept. (Hotărârea nr. 6 din 19 martie 2019, § 61). Raționamentul respectiv a fost determinant în declararea neconstituțională a sintagmei: „Persoana nu poate fi repusă în termen dacă din data emiterii sau a refuzului emiterii actului contestat au trecut mai mult de 6 luni.” a articolului 162 alin. (2) din Codul de executare. (Hotărârea CC nr. 8 din 05.05.2019).

Legea insolvenței nr. 149/2012, care include textul criticat de la art. 104 (2), constituie un ansamblu de norme juridice care contribuie la respectarea drepturilor participanților la circuitul civil prin declanșarea unor proceduri colective de satisfacere a creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului insolvent. Cuprinzând un domeniu vast, complex și dinamic al relațiilor sociale, legislatorul a reglementat detaliat procedura de insolvență, competențele instanței, drepturile și obligațiile participanților, bunurilor incluse în masa debitoare, precum și alte relații sociale specifice. Prevederile Legii insolvenței se interpretează și se aplică în coroborare unele cu altele pentru a asigura atât caracterul unitar al procedurilor speciale reglementate, cât și eficiența actului de justiție (DCC nr. 150 din 26 decembrie 2019, §23-24).

Un număr important de norme ale Legii insolvenței sunt de natură de a restrânge dreptul de proprietate al anumitor participanți la procedurile judiciare și, în special, al debitorului insolvent, care, prin efectul legii, din momentul intentării procedurii judiciare este desesizat de la administrarea afacerii, iar posesia, folosința și dispoziția bunurilor trec de drept la administratorul insolvenței sau, după caz,

la lichidatorul debitorului insolubil. Complexitatea cauzelor de insolabilitate demonstrează că uneori incapacitatea de plată sau supra îndatorarea debitorului se datorează și unor acte juridice prejudiciabile încheiate în perioada anterioară intentării procesului de insolabilitate, care au defavorizat patrimoniul insolubilului și implicit pe creditorii acestuia, și invers, au consolidat poziția patrimonială a părții cu care s-a contractat. Din motivul că astfel de acte juridice ar putea fi de natură să afecteze patrimoniul debitorului insolubil, legislatorul a înzestrat administratorul insolabilității și/sau lichidatorul cu competența de a contesta în instanță unele acte juridice și a demonstra că ele sunt fictive, frauduloase, cu titlu gratuit sau prestația debitorului a fost vădit mai mare decât cea primită etc., pentru a restabili echilibrul relațiilor patrimoniale și a întreprinde măsurile legale necesare pentru a majora masa debitoare și a executa cât mai deplin creanțele creditorilor celui insolubil (Decizia CC nr. 49 din 25.05.2020, par. 27).

Pentru anularea unor astfel de tranzacții urmează a fi întrunite cumulativ două condiții, și anume: **debitorul să fie parte a tranzacției, iar tranzacția să aibă un caracter prejudiciabil pentru debitor.** Prin urmare, actele juridice a căror nulitate este cerută sunt viciate încă de la încheiere, iar prin efectul lor sunt în detrimentul debitorului insolubil. În acest sens, scopul legislatorului a fost acela de a anula actele defavorabile încheiate de debitor în dauna creditorilor (Decizia CC nr. 49 din 25.05.2020, par. 28).

Potrivit art. 104 alin. (2) din Legea insolabilității, persoana îndreptățită poate invoca anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la alin.(1) în termen de 6 luni de la data în care a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității, dar nu mai târziu de 12 luni de la intentarea procedurii de insolabilitate. Or, atât specificul procedurii de insolabilitate, precum și comportamentul membrilor organelor de conducere ale debitorului nu va permite persoanelor îndreptățite să conteste actele juridice ce contravin interesele creditorilor și le încalcă dreptul de proprietate în justiție în termen de 6 luni. Odată cu expirarea celor 12 luni de la intentarea procedurii de insolabilitate, persoanele îndreptățite în a contesta actele juridice ale debitorului nu vor fi repuse în termen de către instanța de insolabilitate, ceea ce va crea un acces la justiție iluzoriu, ce nu va veni să le garanteze dreptul de proprietate.

Consideră că limitarea în timp a persoanei interesate, în a depune acțiunea privind anularea actelor juridice încheiate de către debitor, constituie o restrângere nejustificată a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Or, așa cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 49 din 20.05.2020, par. 30, instituirea prin lege a unei proceduri distincte de judecare a acțiunilor în vederea anulării unor acte juridice, încheiate de către debitor anterior intentării procesului de insolabilitate, și stabilirea unor termene extinse sunt justificate de preocuparea legislatorului de a reglementa în mod judicios aspectele ce țin de această procedură. De altfel, în cadrul procedurii de insolabilitate, administratorul/ lichidatorul are o poziție și o situație deosebită față de toate părțile și față de toți ceilalți participanți la procedură, nefiind parte în proces, ci participant la procedură, cu rol și atribuții determinate de lege. Acesta nu acționează în interes personal, ci în interesul bunei desfășurări a întregii proceduri, în interesul debitorului insolubil, pentru reîntregirea patrimoniului acestuia, precum și în interesul creditorilor, pentru ca aceștia să își poată valorifica creanțele într-o măsură cât mai mare și cât mai operativ (a se vedea DCC nr. 32 din 14 iunie 2016, § 30).

Astfel, pentru a permite administratorului insolabilității să înțeleagă toată complexitatea de relații ale debitorului insolubil cu partenerii săi și să identifice contractele prejudiciabile care au dus debitorul la

eșec, și, în măsura în care este posibil, să repare situația, legiuitorul urmează, pe lângă alte măsuri speciale, să instituie și termene de prescripție extinse.

În acest sens, amintim că pînă la 14.09.2020, art. 104 (1) din Legea insolabilității stabilea că „pe tot parcursul perioadei de observație, al procedurii de insolabilitate, al procedurii falimentului și/sau al procedurii de restructurare, administratorul/ lichidatorul poate introduce în instanța de insolabilitate acțiuni în vederea anulării actelor juridice dacă ele afectează bunurile debitorului”.

Așadar, prin instituirea unor termene de prescripție extinse, legislatorul poate asigura modalități eficiente pentru administratorul insolabilității de a preveni exercitarea de către debitor a unor drepturi abuzive în detrimentul creditorilor. Or, în conformitate cu prevederile articolului 55 din Constituție, orice persoană trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.

La fel și Curtea Europeană în jurisprudența sa a reținut că folosirea termenelor limitative (de prescripție sau de decădere dintr-un drept dacă nu este exercitat) urmărește un scop legitim în interesul general. Durata termenului este o chestiune asupra căreia statul are o marjă de apreciere, cu condiția ca termenul să nu fie atât de scurt, încât să fie inacceptabil (a se vedea, *mutatis mutandis*, *J.A. Pye (Oxford) Ltd și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. Regatul Unit*, 30 august 2007, §§ 70-71).

Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile. Normele legale pe care se bazează o ingerință trebuie să fie suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor (a se vedea *Beyeler v. Italia [MC]*, 5 ianuarie 2000, §§ 109-110; HCC nr. 16 din 4 iunie 2018, § 44; HCC nr. 9 din 8 aprilie 2019, § 40). O normă este „previzibilă” dacă acordă măsuri de protecție împotriva ingerințelor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia [MC]*, 7 iunie 2012, § 143). Orice ingerință în posesia nestingherită a bunurilor trebuie însoțită de garanții procedurale care îi oferă persoanei sau entității vizate posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în fața autorităților competente, în vederea contestării efective a măsurilor care interferează cu drepturile fundamentale. Atunci când se stabilește dacă această condiție a fost îndeplinită, trebuie efectuată o analiză comprehensivă a reglementărilor procedurale judiciare și administrative aplicabile (a se vedea *Jokela v. Finlanda*, 21 mai 2002, § 45; *Capital Bank AD v. Bulgaria*, 24 noiembrie 2005, § 134; *Stolyarova v. Rusia*, 29 ianuarie 2015, § 43).

Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Din considerentele expuse supra, Curtea Constituțională, examinând constituționalitatea prevederilor art. 104 din Legea insolabilității, în vigoare pînă la 14.09.2020, a stabilit că termenele stabilite prin articolul 104 din Legea insolabilității pentru contestarea în anulare a actelor juridice, chiar și fiind prelungite cu perioada de observație, perioada procedurii de insolabilitate sau a procedurii falimentului, nu încalcă dreptul de proprietate al celeilalte părți contractante dacă acestea au prejudiciat patrimoniul debitorului insolubil, dar și al creditorilor acestuia.

Pe cale de consecință, calific prezenta sesizare ca fiind una întemeiată și admisibilă.

Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

1. Hotărârea Curții Constituționale Nr. 8 din 05-04-2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 162 alin. (2) din Codul de executare (termenul de decădere din dreptul de a contesta actele executorului judecătoresc);
2. Decizia CC nr. 49 din 20.05.2020 de inadmisibilitate a sesizării nr. 14g/2020;

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

ÎN C H E I E R E

10 februarie 2023

mun. Strășeni

Judecătoria Strășeni sediul central,
Instanța de insolabilitate compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul Iana Talmaci,
Grefier Irina Todorova,

Examinînd în ședință de judecată publică problema ridicării excepției de neconstituționalitate, în cauza de civilă la acțiunea administratorului insolabilității SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav împotriva "PasDumCom" SRL cu privire la anularea actelor juridice încheiate de către debitor,

c o n s t a t ă

La data de 01.06.2021, administratorul insolabilității SA "Cariera Micăuți" – Timotin Veaceslav a depus cererea de chemare în judecată împotriva SRL "PasDum-Com" privind anularea actelor juridice încheiate de către debitor.

A solicitat administratorul insolabilității SA "Cariera Micăuți" – Timotin Veaceslav:

- A anula contractul de vânzare-cumpărare nr. 2 din 03.08.2017, încheiat între SRL „PasDum- Com" și SA „Cariera Micăuți";
- A anula facturile fiscale Nr. DV3528688 din 11.09.2017; DV3528689 din 11.09.2017; Nr. DV3528690 din 18.09.2017; Nr. JV5119966 din 11.10.2017; Nr. JV5119985 din 08.11.2017; Nr. JV5119986 din 08.11.2017; Nr. JV5119989 din 15.11.2017;
- A anula contractul de depozit nr. 03-8/2017-01 din data de 03.08.2017, încheiat între SRL „PasDum-Com" și SA „Cariera Micăuți";
- A anula facturile de expediție DAA nr. 11541808 din 11.09.2017; DAA Nr. 11541809 din 11.09.2017; DAA Nr. 11541810 din 18.09.2017; DAA nr. 11541811 din 11.10.2017, AAD1113461 din 08.11.2017. AAD1113462 din 08.11.2017, AAD1113463 din 15.11.2017;
- A anula actele de predare-primire a valorilor în mărfuri și materiale spre păstrare nr. 2 din 11.09.2017; Nr. 2/1 din 18.09.2017; Nr. 3 din 11.10.2017; Nr. 4 din 08.11.2017, Nr. 5 din 08.11.2017; Nr. 6 din 15.11.2017;
- A repune părțile în poziția inițială;
- A compensa reclamantei SA „Cariera Micăuți" cheltuielile de judecată ocazionate de acest proces de judecată.

La 04.06.2021 administratorul insolabilității SA "Cariera Micăuți" – Timotin Veaceslav a depus cererea de chemare în judecată împotriva SRL "PasDum-Com", SA "Terconvit", SRL "MRS-Exconstruct", SRL "Butincom Proiect", SRL "Fixton Proiect" cu privire la contestarea actelor juridice ale debitorului privind anularea actelor juridice încheiate de către debitor.

A solicitat administratorul insolabilității SA "Cariera Micăuți" – Timotin Veaceslav:

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 04.09.2017 între SRL

„PasDum-Com" și SA „Cariera Micăuți”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 18.09.2017 între SRL „PasDum-Com" și SA „Cariera Micăuți”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 02.10.2017 între SRL „PasDum-Com" și SA „Cariera Micăuți”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 07.11.2017 între SRL „PasDum-Com", SA „Cariera Micăuți" și SRL „MSR-Exconstruct”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 14.11.2017 între SRL „PasDum-Com", SA „Cariera Micăuți" și SA „Terconvit”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 20.12.2018 între SRL „PasDum-Com", SA „Cariera Micăuți" și SRL „Butincom Proiect”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 24.01.2019 între SRL „PasDum-Com", SA „Cariera Micăuți" și SRL „Butincom Proiect”;

- A anula contractul de cesiune a creanței încheiat la 23.01.2019 între SRL „PasDum-Com", SA „Cariera Micăuți" și SRL „Fixton Proiect”;

- A repune părțile în poziția inițială și a dispune încasarea din contul SRL „PasDum-Com" în beneficiul SA „Cariera Micăuți" a datoriei în mărime 16 428 696,16 lei;

- A compensa reclamantei SA „Cariera Micăuți" cheltuielile de judecată ocazionate de acest proces de judecată.

Prin încheierea Judecătorului Judecătorei Strășeni (sediul Central) din 23.05.2022 a fost conexat dosarul nr. 2i-6-17/2020 intentat la cererea administratorului insolvenței SA „Cariera Micăuți” Timotin Veaceslav împotriva „PasDumCom” SRL, SA „Terconvit”, SRL „MRS-Exconstruct”, SRL „Butincom Proiect”, SRL „Fixton Proiect” cu privire la contestarea actelor juridice ale debitorului, la dosarul nr. 2i-6-16/2020 intentat de administratorul insolvenței SA „Cariera Micăuți” Timotin Veaceslav împotriva „PasDumCom” SRL cu privire la anularea actelor juridice încheiate de către debitor, fiindu-i atribuit dosarului civil numărul unic de ordine 2i-6-16/2020.

În cadrul ședinței de judecată din 31.01.2023, reprezentantul administratorului insolvenței SA „Cariera Micăuți” Timotin Veaceslav – avocatului Iosip Andrei a formulat cererea privind sesizarea Curții Constituționale, solicitând verificarea constituționalității prevederilor art. 104 alin. (2) din Legea insolvenței.

Reprezentanții părților în ședința de judecată din 10.02.2023 nu s-au prezentat, fiind respectată procedura citării legale.

Aprecierea instanței:

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată concluzionează, că cererea este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 1 alin.(4) al Legii insolvenței, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Alin. (2) și (3) din același articol statuează că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amină pledoariile.

Verificând exigențele impuse prin prevederile art. 12¹ CPC și hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța constată că acestea sunt întrunite pe deplin.

Astfel, cererea a fost depusă de reprezentantul administratorului insolvenței SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav – avocatului Iosip Andrei - reclamant, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În conformitate cu art. 12¹, 269-270, art. art. CPC, instanța de insolvență,
d i s p u n e

Se admite cererea reprezentantului administratorului insolvenței SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav – avocatului Iosip Andrei, de ridicare a excepției de neconstituționalitate, formulată în cauza civilă la acțiunea administratorului insolvenței SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav împotriva "PasDumCom" SRL cu privire la anularea actelor juridice încheiate de către debitor.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 104 alin. (2) din Legea insolvenței.

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de reprezentantul administratorului insolvenței SA "Cariera Micăuți" Timotin Veaceslav – avocatului Iosip Andrei, se remite Curții Constituționale pentru examinare.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac decât o dată cu fondul cauzei.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Iana Talmaci

